

MALLORCA

REVISTA DECENAL

NUMERO LXV

(15 de Agosto de 1900)

SUMARIO.— *Exposició del sistema científich lulià* (continuación), por don Salvador Bové, Pbro. — *Orígens del Cristianisme en la Illa de Menorca y fases per que passà fins la invasió sarrabina*, (continuación) por D. Mateo Rotger, Pbro., Archivero Diocesano. — *Idili* (poesía), por D. Miguel Costa y Llobera; Pbro.— *Bon dat amagada*, (continuación) por P. Pedro de A. Peña.— *Miscelánea*.

Precio de subscripción, pago adelantado: 90 céntimos de peseta cada trimestre

Redacción y dirección de la correspondencia:

Calle del Deanato, núm. 16

ADMINISTRACIÓN:

Calle de Palacio, número 81

PALMA DE MALLORCA

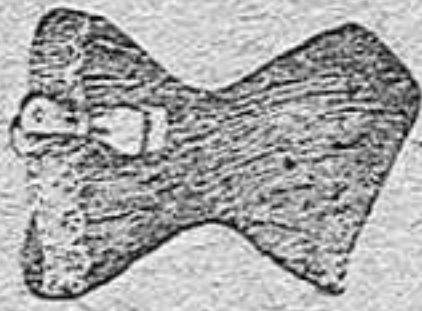
Tipografía de las Hijas de J. Colomar

LA CATALANA

CORSÉS forma PARISIÉN

Calle de Brossa, 12, Tienda

Grande y variado surtido en corsés de todas clases y hechuras á precios sumamente económicos y en especial los de forma PARISIÉN.—Especialidad en la medida y en fajas ortopédicas, etc.

NOTA.—Se pasa á domicilio á tomar medidas. Puntualidad en los encargos.

BUEN CORTE, ESMERADA CONFECCIÓN, GÉNERO SUPERIOR

ALMACENES MONTANER

2—Sindicato—2

La casa que presenta mayores surtidos.

La que vende más barato.

La que proporciona mayores ventajas á sus parroquianos.

Se expenden, á precio sin competencia, artículos especiales para trajes de señores Sacerdotes, Ornamentos Sagrados y Estatuaria religiosa.

Objetos de Plata «Meneses» especiales para el Culto Divino u servicio de mesa.

Lencería y artículos de punto, Pañería y Novedades para Señora y Caballero.

Queda instalado en esta casa un departamento especial para la confección de trajes lanares y ornamentos sagrados.

Precios baratos y géneros buenos

NOVEDAD-SEGURIDAD

“COMFORT”

Aparato mecánico para afeitar. De venta en la

Tienda La Bandera Española, Jovellanos, 5

BAUZÁ Sombrerero,

PLAZA DE ANTONIO MAURA, 15

Sombreros para los Sres. SACERDOTES, ligeros y de forma inmejorable.

BAUZA

ESTABLECIMIENTO TIPOGRÁFICO

DE

HIJAS DE JUAN COLOMAR

CAMPANA, 2.

Se confeccionan toda clase de trabajos, á un^o y varias tintas. Encuadernaciones esmeradas y sencillas.

Halláanse de venta los impresos de toda la nueva modelación de Contribuciones.

MALLORCA

REVISTA DECENAL

EXPOSICIÓ DEL SISTEMA CIENTÍFICH LULIÁ

PRELIMINARS

§ IV. *En qué consisteix lo Sistema Científich Luliá* (1)

Lo Sistema Científich Luliá, conegut generalment ab lo nom d' *Ars Magna*, consisteix en la teoría y práctica d' una Ciencia universal, y en la teoría y práctica de las Ciencias particulars conegudas al temps del Beato, Teología, Filosofía, Física ó Filosofia natural, Dret, Medicina, etc., en armonía ab los principis y método de la Ciencia universal.

Los Principis de la Ciencia Universal, ahont están implícits ó explícits los Principis de todas las demás Ciencias, son Bondat, Grandesa, Poder, Sabiduría, Gloria, Virtut, Duració, etc.

Lo Beato defineix aquestos Principis de la manera següent:

Bondat es l' *ens* per rahó del que lo bo obra lo bo;

Grandesa es l' *ens* per rahó del que la Bondat, la Grandesa, la Duració y 'ls demás Principis son grans, comprenent tota la extensió del sér;

Poder es alló pel que la Bondat, la Grandesa, etc., poden existir y obrar.

Y així dels demás Principis.

La rahó d' aquestas Definicions es porque d' aquesta y no d' altre manera se verifican en Deu, y per lo tant proporcionadament en la creatura.

Del aplech ó barreja de duas ó més d' aquestas Definicions ne surten unas proposicions que s' anomenan *Condicions*; per exemple, de las definicions de Bondat, Grandesa y Duració se 'n formá aquesta Condió: *Perque Deu es Bondat, Grandesa, Eternitat, etc., Ell es un Sér infinit en la existencia y en l' obrar*; de las definicions de Bondat, Grande-

(1) Ab Censura y Aprobació Eclesiástica.

sa y Poder se 'n forma aquesta altre: *Aquella Bondat, que es poderosa en la essencia de la Grandesa, bonifica y magnifica*; de las de Bondat, Grandesa y Veritat ne surt la següent: *Aquella Bondat, que simplement se converteix ab la Veritat, está en la summa Grandesa.*

Son innombrables las que podríam presentar; y moltíssimas se 'n troban en tots los llibres lulians.

Essent verdaderas las Definicions també ho serán las Condiciones, y la rahó d' aquestas s'ha de buscar en la rahó en que 's basan aquellas.

Després de las Condiciones passa lo nostre Beato á las Reglas, que son la tercera y darrera columna que sosté 'l grandíós edifici del seu Sistema. Com en aquest s'hi exposan varis métodos, pera cada un hi han las sevas Reglas; y es de saber, además, que no totas poden aplicarse á cada qüestió. Los caràcters que tenen las Definicions y Condiciones tenen igualment las Reglas; y axí com las Condiciones se proban per las Definicions, las Reglas se proban per las Condiciones, puix en ellas se fundan jatsia que d' ellas naixen.

Veus-aquí algunas Reglas per exemple:

a) Quan de las duas parts oposadas de la qüestió, la una concorda ab la primera intenció, que vol dir lo més noble y més perfecte (y axó concorda ab los atributs divins, ab lo substancial, ab lo intelectual y ab la causa final), y la altra ab la segona intenció, que vol dir lo menos noble y menos perfecte (y axó concorda ab los principis creats, ab lo accidental, ab lo sensual y ab qualsevol de las otras causas), sempre s'ha de concloure aquella part que convé ab la primera intenció, deixant estar la que convé ab la segona.

b) Quan existeix una cosa que convé ab la *minoritat* (que vol dir privació de ser y defecte), havém d' afirmar que ab major rahó existirá l' altra que convé ab la *majoritat* (que vol dir ser y perfecció).

c) Al parlar de Deu sempre n' havém d' afirmar alló en que Ell se 'ns manifesti summo en todas sas condiciones, y per lo que sos atributs ó dignitats se 'ns mostrin més excelentment summos, tant en llur ser com en llur obrar.

d) Al parlar de Deu y de sas creaturas sempre n' havem d' afirmar alló per lo que aquestas son més semblants á n' Ell, y per lo que las semblansas dels atributs divins son majors en la creatura, y més nobles y més perfectes.

e) Lo particular que 's busca se troba en lo concepte universal respectiu. Donchs be, si després d'haver fet aquesta contracció y especificació de lo universal á lo particular, doném una solució que contrariaria d'algún modo la Definició de tal concepte ó Principi universal del Sistema, aquella solució será falsa; si 's conforma ben be ab la Definició, será verdadera.

La veritat d'aquestas Reglas se manifesta aplicantlas á Deu.

Y be, qué 's fa ab tot axó?

Está clar que si Deu existeix, en Ell hi ha bondat, grandesa, poder, sabiduría, gloria, virtut, etc.; y essent verdaderas las Definicions de tot aixó per la rahó qu'hem dita, se veu que totas las veritats del orde intelectual humá, pera esser tals, deuen conformarse ab aquellas Definicions, de manera que tot alló que, sia en poch sia en molt, las contradisca no mereixerá lo nostre assentiment, sino la més viva repulsió, puix senyal que será fals.

Y si observém que tots los conceptes ó termens que entran en lo discurs humá se poden reduhir á aquells atributs de la Divinitat, bondat, grandesa, poder, etc., puix al primer hi perteneixen lo ser, la essencia, acció, construcció, millorament, emanació, noblesa, comunicació, honestedat, etc. ab llurs repugnants, no ser, soletat, destrucció, ruina, profanitat, oci, vilesa, restricció, deshonestedat, etc.; al segón, la extensió, infinitat, sublimitat, unitat, indivisibilitat, totalitat, etc. ab llurs contraris curtedat, minoritat, poquedat, pobresa, comprehensibilitat, parcialitat; al tercer, la possibilitat, l'obrar, lo produhir, lo crear, lo dominar, lo conservar, etc. y 'ls contraris d'aquestos l'impossibilitat, l'oci, la resistencia, la passió de la potencia passiva, la debilitat, etc.; y axí dels demás atributs divins ó Principis d'aquest Sistema; tindrem de confessar palesament que si de la combinació d'alguns d'estos conceptes ó termens volém que 'n resulti la enunciació d'una veritat, los havém de combinar d'aytal manera que no contradigan gens ni mica las Definicions d'aquells atributs ó Principis, que guardin lo mateix orde y disposició que aquestos tenen en llurs Definicions respectivas; ab un símil: las Definicions son com un motllo ahont hi havém d'encabir, y ben be, los termens que integrin la qüestió proposada; una vegada aquestos han pres la forma ó estampa del motllo, aquesta será la solució desitjada: lo que ella 'ns diga será la veritat de lo que preteném saber. Y 's comprén que axís sia: si 'l mon intelectual humá es

una imatge de lo que passa en lo enteniment diví, font de tota veritat, pera saber si dos ó més conceptes ó termens dels qu' emplea l' home enuncian una veritat ó una mentida no tením més que mirar si 'l llur orde y disposició guardan conformitat ó disconformitat ab l' orde y disposició que tenen en l' enteniment diví los atributs ó dignitats divinas corresponent als conceptes ó termens proposats. Si n' hi guardan, enunciarán una veritat; si no n' hi guardan, enunciarán una mentida.

En Deu trobém los motllos; nosaltres no més havém d' encabir la materia que volém nos serveixi pera la solució buscada. Y no tinguém por, que la solució verdadera nos sortirá desseguida.

Per exemple: per la Definició de *Grandesa* preteném saber *si las potencias de la ánima racional li son essencials ó accidentals*.

Aquest será 'l nostre rahonament: Grandesa es l' *ens* per rahó del que la Bondat, la grandesa, la Duració, lo Poder y 'ls demás Principis son grans, comprenent tota la extensió del ser; essent axí, la ánima, que per sas potencias es memorativa, intelectiva y amativa de Deu, deu tenir una complerta grandesa proporcionada á la grandesa del seu fí. Y no la tindria, si aquestas potencias no li fossen substancials y essencials, jatsía que sa virtut no sería substancial, sino accidental, y sa major perfecció, que li ve del poder recordar, entendre y amar á Deu, li convindría accidentalment y no per substancia, y en conseqüencia més perfecte sería lo accident que no pas la substancia, y axó repugna: per lo tant, las potencias son essencials y substancials á la ánima racional. (*Pare Ramón Pasqual: Examen de la Crítica del Pare Feyjoo sobre la Art Luliana, vol. II, plana 39*).

Si las Definicions son motllos d' argumentació, ho serán igualment las Condiciones, puix la teoría d' aquestas no ve á ser més que una extensió de la teoría d' aquellas.

Perque está clar: en lo enteniment diví hi ha lo concepte infinit de la Essencia divina, concepte que nosaltres no sabém expressar ab altres termens que ab los de bondat, grandesa, poder, sabiduría y altres innombrables, pero no es de creure que, *relate ad nos* y segons la nostra pobríssima manera d' entendre las cosas que hi ha en Deu, en lo enteniment diví no sían possibles altres enunciacions de veritats (ó altres maneres d' enunciació de las mateixas), que las expressadas ab las Definicions; sino que al veure nosaltres en la inteligencia divina, en Deu, las veritats expressadas ab las Definicions de Bondat, Grandesa

y Poder, també havém de creure que hi ha realment aquesta, com á nascuda que es llegítimament d' aquellas tres: *Lo poder gran es bó. Y lo mateix dihém d' aquestas altres proposicions: la veritat es amable en la sabiduría; es imposible que la virtud se trobi ociosa en la voluntat gran; la bondat més gran está en lo major poder;* y altres, que seria un may acabar; de totas las quals tothom veu desseguida los Principis qu' entran en llur composició.

(Seguirá)

MOSSEN SALVADOR BOVÉ.

ORIGENS DEL CRISTIANISME

EN LA ILLA DE MENORCA

Y FASES PER QUE PASSÁ FINS LA INVASIÓ SARRAHINA.

(Continuació)

D' aquesta o de semblant manera s' expressan els historiadors balears qu' han tractada la materia, ajudant en la confusió e inexactitut de les cites y en la mescla d' arguments vertaders y falsos a enfosquir més y més aquesta època tan obscura de la Historia del primitiu cristianisme balear. Però abans de tractar la venguda de Sant Pau hem de dir que la Butla del papa Esteve VI, de que nos parla el P. Mallorca, segons opinió del P. Flórez, es un monstruós y ridícul engendre d' un falsari del sigle XI. Pareix que la causa de compondre tal Butla fonch que, conquistada dels sarraíns Barcelona y part de Catalunya per els reys franchs, dependint les Esglesies d' aquella regió del Metropolitá de Narbona, y servant amb disgust elles tal subjecció, així com anavan recobrant importancia per l' avens de la reconquesta, pogueren satisfer llur aspiració quant el Papa Joan XIII l' any 971 concedí a-n Ató, bisbe de Vich, els drets de Metropolitá que tenia Tarragona abans de la dominació arábiga. Conquistada aqueixa ciutat per el Comte Berenguer Ramon l' any 1090 y restablida la Sèu episcopal amb els seus drets metropolítichs, reclamá el Bisbe de Narbona, considerantse perjudicat en els seus drets. El papa Urbá II exigí al de Narbona que presentás privilegi llegítim pontifici; y a les hores s' escriuria la suposada Butla, atribuintla al Papa Esteve VI. Però tan poch cas ne feu el Papa, que l' any següent, 1091, sancioná el dret metropolítich

de Tarragona. Tot el contingut de la carta es fals y desbaratat.— Convé també consignar que la carta primera de que parla el P. Mallorca (*Ad Jacobum fratrem Domini*) atribuïda a Sant Clement Romá y la tercera atribuïda al Papa Sant Anaclet, totes dues son apòcrifes y absurdes per moltes rahons, y principalment, com escriu Nadal Alexandre, perque en dites decretals se cita la Sagrada Escripura, no per l'antiga vulgata llatina ítala, sinó per la versió de Sant Jeroni, molt posterior a-n aquells Papes; perque antes del sigle IX ni concilis, ni Sants Pares, ni escriptors eglesiàstichs, ni cap monument conegut citaren ni feren menció de tals decretals, cosa que no s'explicaría si haguéssen existit; perque en les decretals se citan autoritats de concilis y Sants Pares posteriors al sigle IV y lleys dels còdichs de Teodosi y Justiniá publicats a últims del sigle IV y a mitjan sigle VI respectivament; y finalment perque els col·lectors de cánons, així orientals com occidentals, anteriors al sigle IX no insertaren ni aludiren ni mencionaren aqueixes decretals; per tots y per molts altres motius s'ha de rebutjar el testimoni en que funda el diligent P. Cayetá la institució de les primitives Sèus de les Balears després de la predicació de Sant Pau.

Fetes aqueixes necessaries refutacions, entrém a tractar si els orígens del Cristianisme a Menorca se deven a la predicació de Sant Pau.

Es cert qu' aquest gran Apòstol, després que va dur a bon terme la seua fecunda predicació per tot l' Orient, desde Jerusalem fins a la Iliria, volgué donar una prova més de son amor a-n els feels de Roma. Aquell Sant de caràcter valent y agoserat, de cor gran y generós, de zel incansable y ardentíssim, vejent ja extesa la llevor evangèlica per les vastes regions orientals, ahont ja comensava a cullir fruyts preciosos de santedat, girá la seua mirada llarga y penetrant al extrem del Occident y descobrí l' Espanya com una nova provincia a la qual era encara desconegut el nom de Cristo, y determiná emprendre cap á ella una expedició apostòlica, aprofitant la bona ocasió per visitar y aturarse a Roma en compliment de son desig de feya molts d' anys. Aqueixa visita, com molt be convé notar, havia de ser no més *in transitu*, de passada, perque aquells feels el conduissen y el meteix temps pogués ell prendre allá lo necessari pera el camí y triar bons companys de viatge qu' el recomenássen als espanyols. Això se despren d' aquestes paraules que se llegeixen a la carta qu' enviá als Romans: *Cum in Hispaniam proficisci cœpero, spero quod præteriens videbo vos*

et a vobis deducar illuc. «Quant m' en aniré a Espanya esper que de passada vos veuré y me conduireu cap allá». Aquesta idea de passar a Espanya era tan viva y el desig tan vehement que repeteix l' idea un poch mes avall a la mateixa carta amb aqueixa forma: *Per vos proficiscar in Hispaniam*, per vosaltres aniré á Espanya. (1) No es possible duptar del pensament que preocupava al gran Apòstol, l' evangelisació d' Espanya. ¿Arribá a realisar el seu desig? L' Escriptura Sagrada no diu res més; però els Sants Pares dels primers sigles y la tradició constant de la Iglesia nos asseguran que sí. Sant Hipòlit a principis del sigle III diu: «Pau després del any de l' Assumpció de Cristo emprengué l' apostolat, y comensant á Jerusalem, arribá fins a la Iliria, y a Italia, y a Espanya, predicant l' Evangeli.» Sant Epifani: «Pau s' en va anar a Espanya». Sant Joan Crisòstom: «Després va encaminar a les Espanyes; visitá allá els jueus y llevors tal volta s' en torná a Roma, ahont a les hores fonch duyt al supplici per manament de Neró.» Teodoret: «Havent s' en anat d' allá a Espanya y predicat a n' aquells moradors l' Evangeli diví, s' en torná.» De semblant manera s' expressan els Sant Pares Atanasi, Jeroni, Ciril de Jerusalem, Sofroni, Gregori, Isidor. No se pot, donchs, duptar de la venguda del Apòstol a Espanya. Els qui impugnan aquesta opinió presentan en contra el Decret del Concili II romá en temps del Papa Gelasi, la carta d' Innocenci I al

(1) Ad Rom. XV, 24 y 28.

— Es molt lluminós lo que comenta el sabi jesuita P. Rodolf Cornely en el passatge de la carta de Sant Pau als Romans d' aquesta manera: «Verum postquam a Jerusalem usque in Illyriam per totum Orientem Evangelii prædicationem ad finem perduxit, sperat fore, ut desiderium suum invisendæ romanæ ecclesiæ mox explere sibi liceat, quum in Hispania novum laborum campum sibi quærere velit..... Hanc ob causam ad extremum Occidentem oculos convertens Hispaniam velut novam Provinciam, in qua adhuc nomen Christi esset ignotum sibi elegerat in eamque expeditiorem apostolicam suscepturus per Romam iter facere statuerat..... Quandonam in eo hoc desiderium sit exortum nostra sententia non docet.»

Per veure el bon fonament de l' opinió de la venguda de Sant Pau trelladam lo que diu el P. Cornely (Cursus Scrip. Sacr. Introductio — Tom III p. 375) «Præterea extra dubium est, quin Paulus iter apostolicum in Hispaniam, quod, paulo antequam Jerosolymis in viacula coniectus est, sibi proposuerat (Rom. 15, 24, 28) revera suscepit. Id enim non tantum iuniores Patres, SS. Hieronymus, Epiphanius, Chrysostomus, Theodoretus, alii testantur, sed assertionis huius duos testes citare possumus omni exceptione maiores, auctorem fragmenti Muratoriani et S. Clementem Rom. Quomodocumque enim fragmenti textus corruptus restituendus censetur, illud certissimum est medio sæc. 2 in ecclesia romana neminem de «profectione Pauli ab Urbe ad Hispaniam proficiscantis» dubitasse. Neque id mirum, siquidem plus quinquaginta annis antea Clemens Romæ scribens asseruerat, Paulum «usque ad Occidentis terminum» venisse; perspicuum autem est, expressione «termini Occidentis» aliam terram præter Hispaniam a romano scriptore, qui Romæ scripsit, intelligi non potuisse, etc.»

bisbe de Eugubi, anomenat Decenci y les paraules de Sant Tomás de Aquino comentat la Epístola del Apòstol als Romans. Tals arguments son vans y tenen bona refutació. —Les paraules d'aquell Decret son aquestes: «*Beatus Apostolus non ideò (quod absit) fefellisse credendus est, aut sibi extitisse contrarius, quoniam cum se ad Hispanias promississet iturum, dispositione divina maioribus occupatus ex causis, implere non potuit quod promisit.*» Del texto se veu que en aquell concili no se nega amb absolut la venguda de Sant Pau sinó que no la efectuá ab la prestesa y el temps que ho va prometre. —Innocenci I á la citada carta diu: *In omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam atque Siciliam insulasque interjacentes nullum instituisse Ecclesias nisi eos quos venerabilis apostolus Petrus aut ejus Successores constituerunt Sacerdotes.* Mes aquestes paraules s'han d'entendre en el sentit de que totes aquelles regions han de conformarse amb els ritus de la Iglesia Romana; aqueix es l'esperit de tota la carta responent á les consultes d'aquell bisbe, y tal interpretació li doná també Gregori VII á una de les seues cartes. —Per lo que toca a Sant Tomás de Aquino, diu aqueix Doctor que no consta de l'Esriptura el compliment de la promesa del Apòstol, però a l'exposició de la carta *Ad Galatas* afirma clarament la predicació de Sant Pau a les Espanyes. (1)

¿Quin camí seguí Sant Pau per anar a Espanya?

Molts dels Pares y escriptors qu'asseguran la predicació del Apòstol no diuen res del camí per hont va anar. Els Bolandos posan que a un comentari grech sobre Sant Pere y Sant Pau s'afirma la venguda de Sant Pau á Espanya, sens especificar per hont vengué. Els meteixos publican una vida de Sant Pau escrita per Paul Emili Sanctori, ahont també sols se diu la venguda del Apòstol. Baroni afirma la predicació de Sant Pau sens expressar per hont ni ahont s'extengué. No ha faltat qui, com Pere de Marca, haja sostengut sens més auctoritat que la seua paraula que l'apòstol feu el viatge per terra y entrá a Espanya per França. Aquesta especie queda destruída per les noticies que nos donaren els pares y escriptors antichs qu'indicaren el camí per hont vengué.

Abans de presentar els textos d'hont s'infereix convé fer present l'error en que caygueren els escriptors balears aduint unes paraules

---

(1) Flórez—*España Sagrada*, Tom. III tracta y admet la venguda de Sant Pau, reiütant les opinions contraris.

aplicades á Teodoreto amb aquesta forma: «Després (de ses predicacions a l' Asia y Grecia) vengué (Sant Pau) a Italia y arribá a Espanya, y a les illes que jeuen en el mar proporcioná l' utilitat de la seua paraula».

(Seguirá)

MATEU ROTGER, PREVERE.

IDILI

En los jardins que del suau Virgili
la frescor y 'l perfúm vessan a Mantua,
sona, perdentse pels bosquets ombrívols,
dolça remor de músiques y dança.

Dins la *vil-la* ducal, que en ses motlures
porta l' escut altívol de Gonzaga,
papallonejan en gentils parelles
dames y cavallers la flor d' Italia.

Viu esclat de colors, de veus y riure
mescla les notes d' alegria varia,
vers l' endret hon lo riu, sota les torres,
besa en silenci los grahons de marbre.

Mes ¿quín donzell tot consirós s' allunya
de tan lluhit aplech? ¿Quí vora l' aygua
segueix les ones riu avall, fixanhi
pura com elles la suau mirada?

Es l' hereu del ducat, lo primogénit
del arbre august en sa segona rama,
fill del marqués Ferrant, que 'l duch son oncle
té escullit per honor de sa niçaga.

Es Lluís... En la fresca primavera
de sos anys, fí y esbelt com una dayna,
té 'l posat reflexiu, porta 'ls ulls baxos;
y en lo contorn de sa amagrida galta,
més que la rosa de color encesa,
floreix del lliri la blancura casta.

¿Per qué fuig de la gent? ¿Ah! no l' emporta
odi, ni amor, ni gelosía insana...

¿Qué cerca allá tot sol? La pensativa

soledat, paradís de la seva ànima;
paradís anyorívol, hon prospera,
regat ab sanch del cor y dolces llágrimes,
un lliri qu' a nou anys, allá a Florencia,
biostá son cor davant l' Immaculada.
Per més guardarlo, l' ha cenyit d' espines,
que sa carn ignocent de pena marcan...
Lliri es tan pur, que d' aquest món no 'l toca
ni un papalló ab la punta de les ales.
Papallones del cel sí que 'l rodejan,
inspiracions que de son Deu li baxan;
y los ángels de llum, rosses abelles,
l' olor n' aspiran y la mel ne tastan.

Axí en fugir del món té sa delicia
aquell cor jovenívol, y ses ansies
vers un recés desconegut ja volan
que lluny li riu com en celistia de auba.
—:Qué faré, qué faré d' aquesta vida
fugitiva com l' ona qu' aquí passa?
¿Hon trobaré l' alberch de pau serena
que no corromp ni l' esperit enfanga? —

Tal pensa 'l jove. Sobre 'l riu llavores
venen uns cisnes de blancor sens taca,
com la tefla de neu que en viva forma
per má del Creador fos modelada.
Venen y van, reposan y fan vía,
ja capfican lo coll en l' aygua clara,
ja l' axecan ayrós en belles curves
com d' urna grega se contorna l' ansa.
Lluís 'ls mira pensatiu, se hi acosta;
y los cisnes davant ell batent les ales,
li fan alegre festa: prou conexen
l' amiga má que l' aliment los llança.
Li fan més festes, com si allá sentissen
la fraternal blancura d' aquell' ànima...

Per fi, quan mor esplendorós lo día
y del palau la música desmaya,

volan los cisnes cap amunt, perdentse
com a celisties deblancor daurada
mentres l' estel primer lenta saluda
tocant *Ave Maria* la campana...
Postrat en terra 'l jovenet ja resa,
y una dolçor de plant son cor exhala.
Llavors sent qu' ell ha d' ésser un cisne
del riu sagrat de la divina gracia,
que volará al verger de pau més pura
per' morirhi cantant plé d' esperança!...

MIQUEL COSTA, *Prevere.*

BONDAT AMAGADA

(Continuació)

Mes ¿quina podia ésser la causa d' aquest viatge tan inesperat? Ningú la sabia; pero jo la vos diré en confiança, porque ell meteix, anys després, la me va contar pedres menudes.

Era que una nit, quant més extassiat estava fent oració devant un Sant Cristo y demanant a Deu que l' inspirás en lo que fos mes del seu gust, per poder guany ar el cèl, li sortiren del cor aquestes expressions:

—¡Senyor! Jo fas tot quant sé per honrarvos en vida. Jo procur donar a tothom bon exemple, edificar als altres ab la meua bona conducta, fer tot el bé que puch dins el meu estat, y tota la penitencia que me es permesa; y estich dispost a ferne més per Vos, a fi d' esservos del tot agradable. No crech que hi haja en el mon ningú que més sacrificich les seues passions per seguir la vostra doctrina santa y cristiana, ni qui millor cumplesca ab les vostres lleys. Jo dupt que es tròpia en la terra una persona que vos estiga més sotmesa y faèl. Si jo comprengués que n' hi hagués una de més perfecta, la cercaria y hey aniria tot-duna a demanarlí que fos el meu màstre, y que m' ensenyás la manera de cumplir millor la vostra santa voluntat.

Si aquesta persona existeix, digaula 'm, Senyor; que jo promêt anarla a veure y aprendre ab ella de fer penitencia, y no moure 'm del seu costat porque m' enseny el modo millor de honrar el vostre Sant Nom, y la manera de tenirvos més content y satisfet en aquest mon,

per gonyar més grossos merits, per quant vengia la hora de la meua mort. Si es cert que viu aquesta bona animeta, jo la vull vèure, la vull coneixer, vull parlar ab ella, vull acomodar la meua conducta ab la seua, per arribar a esser devant vos la persona més santa de la Terra.

Estant en aquest punt sentí una veu fonda y misteriosa en lo més interior de son pit, que com que fos l'èco d'una veu del altre mon, que li deya:

—N' hi ha moltes, moltíssimes, que me son més agradables que tú.

—¡Senyor! ¡Senyor! (exclamá trastornat.) ¡Ah! ¡Si jo pogués sebre quines son! Digaume ahont les podré trobar, Senyor.

Ab axò va sentir caure devant ell un paperèt petit. L'axecá d'en terra y lletgí lo siguent:

—En Martí Kurghi, anomenat «El bon lladre», que viu dins la vila de Sant Dionís, es un dels cristians més agradables a Deu.

—¡De Sant Dionís! (exclamá.) ¡D'aquell poble ahont, segons diuen, hey ha tants de bandetjats y saltetjadors de camins?

—Demunt les plantes plenes d'espines (contestá la veu) s'hi solen trobar les flors més hermoses y odoríferes.

- Gracies vos don, Senyor, dels vostros avisos.

Y carregat de por, per creure qu'havía pecat sense temerse'n, se posá a tremolar, y del trastorn que duya casi li va agafar mal de cor. Desde aquell día no tengué pus repòs.

—¡Jo, que me creya esser el millor catòlich del mon! (pensava en sí meteix.) ¡Jo, qu'estava plê de vanidat y satisfacció al veure'm en-salçat per tothom! ¡Jo, que no podia fer més penitencia de la que feya per Deu! ¿Quê es lo que'm pot faltar per no ser del tot agradable a Nostro Senyor? Content vivía abans, creguent que era el modelo dels bons cristians d'aquesta terra; mes ja s'es acabada la meua alegría.

Aquestes y parescudes reflexions el tenían plê d'amargura y tristor, fins que'l véren un día, que sense acompanyament de cap casta, ab una maleta petita y un gayato vell, empregué el camí que s'en anava cap al levant.

La seua peregrinació va esser llarga. No passava oratori ni ermita que no visitás. A la fi, després de quatre mesos de cansament y males nits arribá un dissapte dematí a la vila de Sant Dionís. Ja no semblava el metex homo, tant trasmudat estava. Parexía un vertader pobre, ab una barba de mitx palm y sense gens d'apariencia de lo qu'era.

Després de fetes les seues devocions dins una iglesia que hi havia en la plasa principal d'aquella vila, va veure un sacerdot que resava en en l'altar major y s'hi arrambá per ferli preguntes.

—Alabat sia Déu (li digué.)

—Pera sempre, (contestá el sacerdot.) ¿Quê volêu res de mí, germá?

—Sí, Senyor, (exclamá). Desitjaría que vostê, si pot, me donás noticia del punt ahont viu un sant homo qu'ha nom En Martí Kurghi.

—No record ningú que tenga tal nom.

—Sé que es un bon cristiá y que viu dins aquesta vila.

—No sé qui puga esser, (li digué el capellá).

—De mal nom li diuen «El bon lladre.»

—¡Ah! Ara hi caich. Es un que segons veus públiques es estat capitá de bandolers. No obstant de lo que diuen, jo no vos asseguraré qu'axò sia ver. A mí no me consta, y no voldria posarli cap barrêt; perque tench observat que vé a ohir missa molts de diumenges y festes, y sol venir també a fer altres devocions dins aquesta iglesia com acostuman ferho els seus parroquians; pero no vos puch dir ahont viu, perque no heu sé.

—Jo creya qu'era un homo molt conegut, com un gran penitent qu'es; y per aquest motiu pensava que vostê m'en sabria donar rahó.

—¡Penitent! (exclamá sonrient el sacerdot.) Potser que heu sia maldement no tenga aquesta fama. Per part meua, res tench que dir d'ell; perque el veig que frequenta els sacraments; pero, segons noticies, té males companyies, y es més bevedor que penitent. Si fos de vos, per sebre lo que desitjau, demanaria per ell dins la primera taverna que trobásseu.

Don Ciríach se quedá com si ves visions.

—¡Còm! ¡Bandetjat, lladre y borratxo! ¡Un dels més grossos cristians del mon! ¡Un dels sers més agradables á Deu! ¡Un dels sants més eminents de la Terra a n'els meus ulls! ¡Bumeta y mal acompanyat per dins tavernes! No sé que pensar.

Remugant axí com pogué doná les gracies al sacerdot p'els seus informes; y allá, dins la capella del Santíssim, se dexá caure de jonollons y s'anonadá devant Déu, demanantli ab grans súpliques que li inspirás lo que li convenia fer.

Una vêu, que li va pareixer que sortia de dins el Sagrari, continuá diguentli:

— Cerca en Martí Kurghi. No t' escoltes ningú, y no t' atures fins que l' hajes trobat y tengut ab éll una conferencia llarga. Ell es un dels pochos mortals que me son més agradablés per sos fets.

S' axecá més aconhortat, sortí de la Iglesia, comensá a trescar carrers y plasses, y adins una d' elles vá veure una taverna plena de homes. Se dirigí a n' el que estava más prop del portal y li demaná:

— ¡Germá! ¿Conexeríau per casualitat un tal Martí Kurghi, anomenat «El bon lladre»?

— Sí. El conêch de vista, pero no me fas ab éll... ni ganes.

— ¿Me sabríau dir al manco per hont viu?

— Sé que viu per allá, per un carré extraviat de la vila que té el nom de *Carré del Desert*; pero no sé caseua ahont és.

— Gracies.

— No hi ha de que donarles.

Preguntant, preguntant arribá a trobar el carré del Desert. Era un carreró llarch y estret, de mal aspecte, ab casulls de molt poca importancia; y a la primera dona que va veure asseguda al portal d' una botiga, li demaná si sabia quina era la casa del Bon Lladre.

— ¿Veys aquell botigó d' allá lluny ab un portal més blanch qu' els altres, y un ninet que seu devora una de les seues branques? Allá es caseua.

S' en hi va anar depressa. Mirá dins la botiga y va veure una pobresa suma; pero no 'n fé cas, perque sabia que pobresa no es vilesa, y manco quant repará la netedat que dins aquella casa reinava. Al enfront hey sêya, fent feina de cosidora, una dona de mitja edat, y dirigintse a ella li digué:

— ¡Mestressa! ¿Me sabríau donar rahó d' un tal Martí Kurghi, que m' han dit que vivía en aquesta casa?

— És el meu espòs, (contestá.) ¿Qué volíau de mon marit?

— Voldría parlar ab éll.

— Digaume a mí lo que volêu y jo vos ne daré rahó. Jo som la seua dona, y no hi ha secret, ni pa partit entre noltros dos. Será lo meteix que si parlásseu ab ell.

— Perdonau. No pot ser. Son coses reservades, que sols noltros dos podem comunicarnos. ¿Quê no está en casa?

— No hi es casi may.

— ¿Quina hora l' hey podré trobar?

— Ara sí que m'apurau. No vos ho puch dir. Ell no té hora fixa, ni de día ni de nit.

— ¿Y ahont fa feina, o se passa la vida?

— No sé que dirvos. Sé ahont fa feina; pero ell no vol que ningú vaja a destorbarlo quant treballa per conte d'altri.

— Jo l'hauria de veure, forsat.

— Mirau. Si 'l voleu trobar, anáu l'horabaixa, després de mitj hora de nit a una taverna que veurêu en el cantó del cap d'avall d'aquest carrer, qu'allà es segur que 'l sentireu cantar y riure ab dèu o dotse camarades seus fins a les onse del vespre.

— ¿Y que no puch parlar ab éll, aquí, a l' hora de dinar o de sopar?

— ¡Ay, jermanet! Casi may menja a casa. Quant vé al vespre ja vé dinat y sopat. No fa més que senyarse, resar ab tots noltros les seues devocions y anarse 'n al llit.

— Y vos, sense ell, encara que sía massa preguntar: ¿còm vos arreglau?

— Ja heu veis. Cuid els infants, procur que sían bons atlots y que no los manch pa y companatje, ni entreteniment quant tornan de la escola, y aténch a les demés feines de la casa.

— Me pens que dexau encara la principal, segons observ, qu' es la de gonyar lo necessari per tota la familia, ab la vostra feina de cosir.

— ¡Ah, no, jermanet! Aquesta feina que fas es p' els pobres. La del meu homo mos basta y sobra, per mantenirmos a tots. Mon marit es homo molt formal y molt diligent com poch n' hi ha. A n' els ulls de la gent d' aquesta terra podrá esser tan perdut com vulgau suposar; pero ell no falta may en res ni per res, ni als seus infants, ni a la seua dona, ni a ningú. La Providencia no l' hi ha faltat may tampoch, perque té sempre a Deu devant la vista. Tot quant guanya m' ho dona a mí, sense gordarse res per ell, perque no té cap vici; y gracias a n' el Senyor, menjam y passam, y no mos manca may res de lo necessari per la vida, encara que no poguém fer grandeses.

— ¿Y a ne quina hora s' axeca els dematins?

— Abans de les quatre; y surt totduna a fer les seues devocions y obligacions.

— Segons veig, en no esser dins la taverna que heu dit, no podré parlar ab ell.

— Lo més segur, si es cosa que tant vos importa, es esperar que

surta d'allà, devers les onze, quant s'haja despedit de tots els seus companys:

— Gracies, bona dona.

— Disposeu de la nostra pobresa.

(Continuará)

PERE DE A. PENYA.

MISCELÁNEA

Estando á punto de repartirse el pasado número de esta Revista, recibimos la noticia del fallecimiento de nuestro buen amigo el Dr. don Antonio José Pou y Ordinas, Profesor de Derecho Romano en la Universidad de Barcelona.

Acompañamos en su dolor á su atribulada familia, y rogamos á nuestros lectores que en sus oraciones rueguen por el ilustre finado.

Algunos discípulos y amigos suyos costearon los funerales que, en sufragio de su alma se celebraron ayer en la Iglesia de San Francisco.

Atentamente invitados á asistir á tan religioso acto, agradecemos á la Comisión organizadora la deferencia que con nosotros tuvo.

En el último número de *La Roqueta* se publicó el precioso discurso pronunciado por el Sr. D. Juan Alcover en los Juegos Florales de *Lo Rat-Penat* de Valencia.

Unimos nuestro parabién á los muchos que ha recibido el ilustre autor de tan discreta pieza literaria.

Nuestro amigo D. Mateo Obrador y Bennasar, diligentísimo bibliógrafo lulista, ha descubierto en esta Biblioteca Provincial el texto lemosín del *Liber de laudibus Beatissimæ Virginis Mariæ* del Doctor Iluminado.

Felicitemos al Sr. Obrador por tal hallazgo.

El Sr. D. Bernardino Martín Mínguez nos ha obsequiado con un ejemplar de su opúsculo de 96 páginas en 8.º, segundo de la serie que con el título *El Excmo. Sr. D. Marcelino Menéndez Pelayo juzgado por sus libros* está dando á luz en Madrid.

Agradecemos al autor tamaña deferencia.

JUAN MIRALLES Y SBERT

Se encarga de proporcionar á sus favorecedores, con prontitud y economía, cuantos libros y opúsculos se le pidan.

Cuida de suscripciones á periódicos y Revistas, así nacionales como extranjeros, mediante muy módica comisión.

Admite encargos para toda clase de impresos.

Es representante del *Instituto de Arte Cristiano* de Barcelona y de los *Monumenta Historica Societatis Jesu*.

Ofrece á sus clientes un servicio completo de las ediciones litúrgicas (Misales, Breviarios, Diurnos, Rituales, Octavas, Antifonarios, etc.) de la Sociedad de San Juan Evangelista (Tournai), de H. Dessain (Malinas), de Federico Pustet (Ratisbona), de Alfredo Mame é Hijos (Tours) y de Pedro Marietti (Turín), de todas las cuales tiene páginas de muestra y nota de precios.

Facilita toda clase de estampas religiosas, en cromo, grabado en acero, heliografía y fotografía de las principales Casas nacionales y extranjeras, como la Sociedad de San Agustín (Brujas), la Sociedad litoleográfica de San José (Módena) y los Establecimientos de Bouasse-Lebel, Beck y Turgis (París), de Benziger y Compañía (Einsiedeln), de Kühlen (Gladbach), y de Pena y Bordas (Barcelona), de las cuales tiene más de mil modelos de muestra.

Especialidad en recuerdos mortuarios, de primera Comunión y de primera Misa, en imágenes de San Antonio de Padua y en fotografías-sellos para encabezamientos de cartas.

Servicio del ramo de objetos de escritorio: papeles tina (blancos, rayados, comerciales y cuadrículados) y para cartas (blancos y de luto, rayados y lisos, en paquetes y en estuches), sobres de todos tamaños y calidades, cartón secante, obleas, tintas, porta-plumas, plumas, lápices, afila-lápices, limpia-plumas, seca-firmas, pica-notas, bandejas de cristal, frascos de goma, salvaderas, libretas, bobinas de papel engomado, vades de hule, tinteros, etc.; todo conforme al muestrario que tiene á disposición de sus parroquianos.

(PALACIO, 81 PALMA)

PUBLICACIONES RECIENTES

Judios y católicos en Austria-Hungria, por Alfonso Kannengieser; traducción de D. Modesto Hernández Villaescusa.—1 vol. en 8.º mayor.

La enseñanza oficial de la Filosofía en España desde el año de 1857, por D. José de España Lledó.—Opúsculo en 4.º

La Inmaculada Concepción y las Universidades españolas, por D. Modesto Hernández Villaescusa.—Opúsculo en 8.º

L'Évangile et les mères, par l'abbé Henry Bolo.—1 vol. en 8.º

Le Père Gratry. Sa vie et ses œuvres, par le Cardinal Perraud, Evêque d'Autun.—1 vol. en 8.º

Petite histoire de Paray-le-Monial, par J. de Rosnay.—Opúsculo en 8.º mayor.

Pensées d'un chrétien sur la vie morale, par T. Crépon.—1 vol. en 8.º

La République et la paix religieuse, par l'Abbé Gayraud.—1 vol. en 8.º mayor.

Pensées philosophiques, par J. Gardair.—1 vol. en 4.º

Beauté du christianisme, ou de l'œuvre de Dieu dans l'humanité, fresques et tableaux poétiques. par L. Degron.—1 vol. en 8.º

Les maladies de l'enseignement: la tuberculosa iniversitaire, par A. Potot.—1 vol. en 4.º

Soyez chrétien! par Mgr. A. Saint-Clair.—1 vol. en 4.º

Novísima controversia sobre el Hipnotismo, por D. Santiago Ojea, Pbro.—Opúsculo en 4.º

Poesías religiosas, por el M. R. P. Ambrosio de Valencina.—1 vol. en 8.º

Cuentos de color de rosa, por D. Antonio de Trueba. Nueva edición.—1 vol. en 8.º mayor.

Música nueva. Ensayo de regeneración de la escala de los sonidos, por don Juan Domínguez Berrueta.—1 vol. en 8.º

Fabiola ó la Iglesia de las Catacumbas, por el Cardenal Wiseman.—Nueva edición.—1 vol. en 4.º

Acerca de la Enseñanza universitaria, por el Marqués de Valle Ameno.—1 vol. en 4.º mayor.

Derecho notarial de España, por D. Vicente Sancho-Tello.—2.ª edición.—1 vol. en 4.º

El bizantinismo en la Arquitectura cristiana española (siglos VI al XI), por D. Vicente Lampérez y Romea.—Opúsculo en 4.º

Vida del Bienaventurado P. Ignacio de Loyola, fundador de la Religión de la Compañía de Jesús, por el P. Pedro de Rivadeneira.—1 vol. en 8.º mayor.

Cuadros y escenas, por Desiderio Marcos.—1 vol. en 8.º

L'Épopée de l'Eglise. Première partie: La grande aube, par Charles Vincent.—1 vol. en 4.º

Avant-Pendant-Après la prédication. Conseils aux jeunes ecclésiastiques par le R. P. M.-J.-L. Monsabré, des Frères Prêcheurs.—1 vol. en 8.º mayor.

Manual histórico-teórico-práctico del Jubileo, con ocasión del Año Santo de 1900, por el P. Alejandro de Santa Teresa.—1 vol. en 8.º

Des attrâits tout-puissants de l'amour de Jésus-Christ et du paradis de ce monde, par le R. P. Etienne Binet, d la C. de J.—1 vol. en 8.º

Élévations au Sacré Cœur de Jésus, par Mgr. Beguinot, Evêque de Nîmes.—1 vol. en 8.º mayor.

Catalunya a Palestrina. Volum primer. Manuscrits catalans sobre Terra Santa, que publica ab un pròlech y notes Mossen Jaume Collell, Canonge de la Seu de Vich.